

COORDONATE ALE MANAGEMENTULUI FINANCIAR ÎN SOCIETĂȚILE DE ASIGURĂRI*

Prof.univ.dr. Lazăr Cistelean - Universitatea „Petru Maior” Târgu Mureș, lazar.cistelean@ea.upm.ro

Lect.univ.drd Daniel Ștefan - Universitatea „Petru Maior” Târgu Mureș, daniel.stefan@ea.upm.ro

Ec.dr. Manole Bogdan Decebal - Director Suc.Jud. Cluj-ASIROM

Ec.drd. Marcel N. Udrea - Director Suc. Jud. Sibiu-ASIROM

Rezumat:

Our research aims to identifying the coordinates of financial management at the level of insurance companies. Insurance companies sell insurance products at a specific price (the insurance premium), without knowing the right cost, until the risk occurs. From this perspective, they need to mobilize and possess resources, that are used to meet anytime the financial claims. That explains how insurance sector is required to fulfil restrictions concerning a minimum level of issued and subscribed capital, specific reserves that need to be constituted, financial investments, monitoring the financial position and the relations with the insured by the supervising authority, etc.

1.Introducere

Managementul financiar constituie o componentă a managementului general în orice sistem organizațional. Interpretat ca proces, ca știință, artă și mai ales ca practică, în conducerea prin pârghii financiare, managementul financiar constituie un ansamblu de metode, tehnici, instrumente și acțiuni cu ajutorul cărora are loc mobilizarea, alocarea și utilizarea capitalurilor, în entitatea organizațională, în scopul realizării obiectivelor specifice în domeniul respectiv. Referințele asupra conceptului – management financiar – sunt, pe cât de numeroase, pe atât de diversificate¹.

Într-un sistem organizațional productiv sau lucrativ, în general, managementul financiar poate fi încadrat, investigat și analizat în raport cu trei coordonate: *scop, areal de manifestare și pârghii de înfăptuire*.

Scopul evidențiază ținta stabilită, finalitatea efortului managerial. Pentru entitățile cu caracter lucrativ sunt luate în discuție ca alternative: a) creșterea valorii de piață a acțiunilor și deci a întreprinderii; b) sporirea averii acționarilor; c) creșterea profitului.

Arealul de manifestare îl constituie entitatea de referință, ca sistem deschis, funcțional și operațional vizând în esență manifestarea funcției financiare sub aspect gestionar și decizional cu reflectare în a) constituirea capitalurilor; b) alocarea capitalurilor (resurselor) în scopul finanțării ciclului de exploatare; c) alocarea capitalurilor în scopul finanțării ciclului de investiții; d) gestionarea rezultatelor financiare sub incidența raportului risc-performanță, în scopul armonizării relațiilor dintre entitatea organizațională, acționari, salariați, autorități fiscale și terți.

Pârghiile de înfăptuire ale managementului financiar sunt generate și puse în valoare prin sistemul decizional specific, fiind reflectate de instrumente suport informațional previzionale, curente și cu caracter post factum.

¹ Dragotă V., Ciobanu Anamaria, Obreja Laura, Dragotă Mihaela, *Management financiar, vol.I*, Editura Economică, București, 2003, p.15; Trenca I., *Management financiar*, Editura Mesagerul, Cluj-Napoca, 1977, p. ; Constantinescu D.A. și colab., *Management financiar în asigurări*, Col.Naționala,București, 1999, p. 9; Moyer R. Charles, McGuigan R James, Rao P., Ramesh, *Contemporary Financial Management Fundamentals*, Thomson, Ohio, 2003, p. 3. ș.a.

* *Lucrarea a fost elaborată în cadrul tematic al Grantului de cercetare finanțat CNCIS nr.472/2005*

Cercetarea noastră vizează identificarea coordonatelor managementului financiar în societățile de asigurări. Societățile de asigurări sunt constituite și funcționează în regim comercial și concurențial. Ele vând produse virtuale (asigurări), la un preț (prima de asigurare), al căror cost nu-l cunosc decât în momentul producerii riscului. Prin urmare ele trebuie să mobilizeze și să dispună de resurse cu ajutorul cărora să facă față în orice moment cerințelor de despăgubire. Așa se explică faptul că în sectorul asigurărilor s-a impus marja minimă de capital social; constituirea de rezerve specifice; practica plasamentelor financiare, monitorizarea stării financiare și a raporturilor cu asigurații, de către autoritatea de supraveghere etc.

2. Caracterul specific al coordonatelor managementului financiar în asigurări

2.1. Scopul societăților de asigurări poate fi identificat în plan funcțional și în plan financiar. În plan funcțional scopul derivă din obiectul lor de activitate- *protecția asiguraților în raport cu riscurile transferate de aceștia și asumate de asigurător prin mutualizare*. În plan financiar scopul derivă din modul de funcționare a lor –*adică în regim comercial, concurențial pe criteriul profitului*.

Alternativele funcției scop în managementul financiar al acestor societăți comportă o analiză selectivă².

1. Alternativa creșterii valorii acțiunilor:

a) creșterea valorii acțiunilor și deci a valorii societății de asigurări este dependentă de mai mulți factori: volumul angajamentelor de riscuri asumate de asigurător, categoria de riscuri (viață, generale, ușoare, grele), tariful de prime practicat; probabilitatea producerii riscurilor; amploarea prejudiciilor, respectiv gradul de distrugere, costul refacerii prin despăgubire; ponderea segmentului de piață pe care acționează societatea de asigurare; intensitatea concurenței, piața pe care se pot tranzacționa acțiunile, la Bursă, sau în afara acesteia etc;

b) parteneriatul bancassurance poate influența creșterea valorii societății de asigurare;

c) valoarea acțiunilor prezintă interes pentru deținător, mai ales atunci când are intenția să le vândă, să le speculeze, precum și atunci când cumpărătorul acțiunilor dorește să obțină pachetul de control și managementul societății;

2. Alternativa creșterii averii acționarilor:

a) în asigurări, de regulă, acționariatul este mai restrâns numeric, dar participarea la constituirea capitalului este mai consistentă;

b) capitalul social este restricționat prin prisma limitei minime, fapt care pune în evidență responsabilizarea acționarilor în raport cu angajamentele asumate față de asigurați, prin intermediul a trei linii de rezistență (acoperire) financiară: prima linie – din resursele generate de trezoreria curentă (sume din prime subscrise și achitate); a doua linie - prin rezervele constituite, pe seama încasărilor de prime brute (dar în corelație cu evoluția riscurilor expirate și neexpire, respectiv a daunelor suportate, etc); a treia linie –din capitalurile subscrise și vărsate de acționariat;

c) averea acționarilor poate crește pe seama profitului distribuit sub forma dividendelor, dar și pe seama profitului nedistribuit, în măsura capitalizării acestuia sub forma rezervelor.

3. Alternativa creșterii profitului:

a) desigur profitul realizat sau creșterea profitului poate reflecta o situație financiară bună pentru societate, în exercițiul de referință, întrucât deschide căile de remunerare a participanților la obținerea rezultatelor, permite o consolidare în perspectivă, posibilități de plasamente și participării, precum și o încadrare mai bună într-un eventual top;

² Moyer R. Charles, McGuigan R. James, Rao P. Ramesh, *Op cit.* pp. 3-4; Paul Halpern, Weston J Fred, Brigham F. Eugene, *Finanțe manageriale., Modelul canadian*, Editura Economică, București, 1998, p.2.

b) în asigurări apar situații în care o societate înregistrează pierderi și cu toate acestea ea nu intră în categoria societăților cu o situație financiară dificilă. Este cazul societăților aflate în proces de consolidare, de creștere, care își constituie rezervele în parametri impuși de reglementările în vigoare. Cum rezervele se întegrează în costurile activității, chiar dacă se constituie pe seama veniturilor, este posibilă încheierea exercițiului financiar cu pierderi;

c) mizând pe obținerea profitului, nu se poate ignora faptul că acesta se raportează specific la fiecare exercițiu financiar, prin masa, respectiv valoare și prin rată. Nu este clar ce poate fi, ce trebuie maximizat- masa profitului sau rata profitului!.

Câteva aprecieri sunt posibile și necesare.

1.Scopul managementului financiar în societățile de asigurări nu poate fi desprins de ideea de profit, de avere, de valoare a acțiunii, respectiv a întreprinderii. Este în viziunea acționarului care a investit capital în afaceri din sectorul asigurărilor, să-și sporească acest capital și să-l conserve. În acest context, profitul este pârgă de înfăptuire a scopului, cu acțiune temporală, verificabilă.

2.Raportul de asigurare generator de profit/pierdere se află sub incidența unor interese divergente: asiguratul este interesat să fie protejat și susținut financiar prin indemnizare-despăgubire la producerea cazului asigurat; asigurătorul este interesat să conserve încasările de prime, să minimizeze plățile de indemnizații și despăgubiri, pentru a se înscrie în marja de profit.

3. Însăși motivația constituirii societăților de asigurare are la bază cele două concepte: *comunitatea de risc și mutualitatea*. Prin urmare se poate afirma că managementul financiar nu poate ignora valențele sociale ale asigurării.

4. Pe de altă parte remarcăm faptul că managerii și salariații, pot fi, în același timp, ori pot să nu fie și acționari. Managementul financiar în asigurări nu poate ignora motivația managerilor și salariaților pentru derularea unei activități profitabile.

5. Amplificarea activității în asigurări este posibilă. Există mari rezerve de atragere și transfer ale riscurilor, în protecția prin asigurare. Totuși acest fapt nu depinde doar de intenția și abilitatea asigurătorilor. În bună măsură acest fapt este condiționat de acceptarea de către purtătorii de risc, a comunității de risc și, mai ales de potența lor financiară, ca factor de impulsie a transferului riscurilor.

2.2. Arealul de manifestare a managementului financiar în societățile de asigurări comportă aspecte deosebite, fapt generat de specificul activității.

În economia societăților de asigurări ciclul: **Bani – Prestații – Bani*(+-)** este marcat de fluxuri financiare (încasări de prime) și fluxuri virtuale (promisiunea de protecție), urmate, după caz, din nou de fluxuri financiare (în ipoteza producerii cazului asigurat) prin plata de indemnizații și despăgubiri.

S-ar putea afirma că managementul financiar în sectorul asigurărilor se circumscrie ciclului: **B – P – B*** și se manifestă secvențial și procedural vizând:

- managementul capitalurilor;
- managementul ciclului de exploatare;
- managementul rezervelor;
- managementul ciclului de plasamente-investiții;
- managementul rezultatelor financiare.

1.*Managementul capitalurilor* implică constituirea capitalului social (prin subscriere și vărsare), în limitele stabilite de autoritatea de supraveghere, deci în limitele minimale stabilite prin lege, ținând seama de portofoliul de asigurări, asumat de către societate și avizat de către Comisia de Supraveghere a Asigurărilor³. *Capitalul constituit și vărsat constituie cel de-al treilea*

³ *Lege privind societățile de asigurare și supravegherea asigurărilor nr.32 din 30 aprilie 2000, M.Oficial nr. 148 din 10 aprilie 2000.*

front de rezistență a unei societăți de asigurări, în ipoteza producerii unor riscuri în masă, ori a unor riscuri grele. El poate fi majorat, prin emisiune și subscriere suplimentară, ori pe seama rezervelor constituite din profit nedistribuit. Acționarii își pun probleme cu privire la capitalul deținut, vizând fructificarea capitalului prin pârghii specifice, sporirea capitalului, deci a averii deținute și în ultimă instanță conservarea parțială, în ipoteza falimentării societății.

Regăsirea capitalului propriu în structura activelor corporale, cu o pondere relativ redusă, reprezintă un aspect specific, ca și faptul că, în principiu, capitalul permanent este de regulă același cu capitalul propriu. Apelul la împrumuturi bancare pe termen mediu și lung constituind o excepție.

2. *Managementul ciclului de exploatare* are valențe specifice: tehnico-organizatorice și financiare. Organizarea activității de asigurare este astfel concepută încât societatea de asigurări: a) să-și asume angajamente conform structurii de portofoliu avizată; b) să realizeze subscrierea de prime brute și să asigure încasarea acestora în corelație cu riscurile asumate; c) să asigure o trezorerie activă, pozitivă pe seama căreia societatea să facă față în orice moment cerințelor aleatoare de acoperire a riscurilor produse și asumate.

Ciclul de exploatare include activitatea de procesare a asigurărilor (vânzarea asigurărilor); gestionarea portofoliului (evidența și monitorizarea încasărilor de prime subscrise); tratarea efectelor generate de riscurile produse (constatare, evaluare a pagubelor și determinarea indemnizațiilor/despăgubirilor de asigurare). În cadrul ciclului de exploatare activele circulante specifice societăților de asigurări se regăsesc în: *disponibilități bănești, titluri financiare, prime de încasat, respectiv creanțe și recuperări din reasigurări*⁴. Gestiunea creanțelor din prime de încasat este deosebit de semnificativă pentru realizarea unui management financiar performant, fapt care impune o evidență clară și corectă a raporturilor cu asigurații. Importantă este de asemenea gestionarea corectă a disponibilităților bănești ale societății prin modul în care se structurează fructificarea acestora. *Ciclul de exploatare constituie cadrul în care asiguratorul susține prima linie a frontului de protecție de risc asumată și în care se interferează interesele asiguratorului și asiguraților.*

Managementul numerarului impune planificarea, organizarea și controlul disponibilităților în vederea satisfacerii nevoilor de lichidități, respectării normelor prudențiale în raport cu cerințele aleatorii de plăți și obținerea avantajelor oferite de oportunitățile de fructificare și plasamente⁵. Pentru aceasta societatea de asigurări trebuie să dispună de o trezorerie curentă și desigur consistentă în raport cu imprevizibilitatea și probabilitatea riscurilor.

3. *Managementul rezervelor* este impus de reglementari specifice domeniului asigurărilor. Mai precis de faptul că societățile de asigurări sunt obligate, ca pe seama primelor de asigurare subscrise de asigurați, să constituie – pe seama acestora – un sistem de rezerve⁶ (rezerva de prime, rezerva de daune, rezerva pentru pagube neavizate în cursul exercițiului, rezerva pentru riscuri neexpire, rezerva de catastrofă, rezerva de egalizare, respectiv rezerva matematică, în cazul asigurărilor de viață).

Specific acestui domeniu de activitate este faptul că aceste rezerve se determină fiecare în parte, conform unui algoritm specific, sunt monitorizate în exercițiul curent al fiecărei luni, funcție de evoluția parametrilor (prime subscrise, prime încasate, daune produse și acoperite etc.). *Managementul rezervelor are în vedere rolul lor în mecanismul financiar al societăților de asigurare, acela de a constitui cel de-al doilea front al protecției de risc asumate prin portofoliul de asigurări încheiate.*

***în plus sau în minus față de capitalul avansat**

⁴ Constantinescu D.A și colab., *Op. Cit.*, p.43; *Reglementări contabile armonizate cu Directivele europene și Standardele internaționale de contabilitate* (Decizia ASIROM nr.233/2002)

⁵ *Idem*, p.55.

⁶ Cistelecan L., *Asigurări*, Univ.”Petru Maior” Târgu Mureș, 2005, p.114-115.

Mecanismul fructificării rezervelor este adaptat la specificul organizării și funcționării societăților de asigurări. Remarcăm plasamentele în immobilizări corporale, titluri de participare, immobilizări financiare în titluri de portofoliu, împrumuturi acordate pe termen lung, împrumuturi ipotecare, depozite la instituții de credit, plasamente financiare în titluri cu venit fix și cu venit variabil, plasamente la fonduri mutuale etc.

În acest scop autoritatea de supraveghere a impus respectarea anumitor plafoane de constituire și menținere a rezervelor și aplicarea unor norme specifice de plasare și fructificare a lor, astfel încât, pe de o parte, să genereze fluxuri de efecte pozitive pentru asigurători, iar pe de altă parte, să poată fi relativ facil transformate în lichidități, atunci când situații speciale impun acest fapt.

4. *Managementul ciclului de investiții* în societățile de asigurări are de asemenea un conținut și un cadru specific. În sectorul asigurărilor investițiile directe, corporale sunt prezente. Abordarea lor nu ridică însă probleme deosebite față de alte sectoare de activitate, implicând fundamentarea necesității, oportunității și eficienței lor în plan tehnic, organizațional și financiar. Înfăptuirea lor presupune declanșarea și realizarea procesului investițional și punerea lor în exploatare.

Aspecte specifice implică însă investițiile financiare. Formularea unei strategii de investiții impune o serie de etape, care fundamentează decizia de investiții și transpunerea ei în practică. Așa cum se remarcă⁷ managementul ciclului de investiții de această natură, impune mai multe etape:

a. *Stabilirea politicii de investiții*, respectiv: obiectivele portofoliului; constrângerile portofoliului, constrângerile fiscale, constrângerile legale, strategiile de hedging;

b. *Luarea deciziei de structurare a investițiilor* (plasamentelor) pe categorii de active financiare: acțiuni, titluri cu venit fix, titluri cu venit variabil, titluri derivate etc.

c. *Selectarea titlurilor financiare*, funcție de evoluția și previziunea ofertelor pe piața financiară;

d. *Evaluarea rezultatelor*, adică determinarea prin proceduri specifice a rentabilității portofoliilor de titluri.

Evident pot fi urmărite diferite obiective în stabilirea plasamentelor investiționale și alcătuirea portofoliilor de titluri, între care se detașează maximizarea ratei de rentabilitate a portofoliului în condiții de risc.

Politica de investiții în societățile de asigurări se cere a fi stabilită pentru un anumit orizont de timp. În principiu la orizontul de timp ales se scontează pe asigurarea unei corelații conform căreia maturitatea activelor societății va coincide cu maturitatea pasivelor societății. Această corelație este în măsură să asigure societății satisfacerea nevoilor de lichidități. Managementul portofoliului de active financiare presupune o monitorizare atentă, o gestionare previzională și după caz ajustări impuse de situații imprevizibile. Oricum asigurătorii sunt constrânși de specificul activității pe care o desfășoară să manifeste prudență în stabilirea structurii investițiilor financiare și să mențină solduri bancare și active cu lichiditate mare, pentru a face față unor despăgubiri neașteptate.

Evaluarea rezultatelor generate de ciclul de investiții financiare se impune a fi realizată trimestrial, pentru a se stabili raportul dintre rentabilitate și risc. Operațiunea este complexă întrucât presupune evaluări specifice funcție de structura portofoliului de investiții, de natura efectelor pe care le generează fiecare activ financiar, de nivelul și evoluția remunerării (fructificării), de durata plasamentului și de alți factori.

⁷ Constantinescu D.A., și colab., *Op.cit.* p.170

5. *Managementul rezultatelor financiare*, constituie segmentul cel mai dificil al managementului financiar. Aceasta pentru că, societățile de asigurări realizează fluxuri financiare, încasări, din vânzarea unor produse virtuale (promisiunea de plăți indemnizații și despăgubiri, dacă evenimentul pentru care și-a asumat protecția se va produce). Dacă riscul se va produce vor interveni fluxuri financiare de plăți. Dacă riscul nu se va produce încasările bănești se vor transpune în rezultate financiare pozitive. Și într-un caz și în cel de-al doilea societatea va avea cheltuieli de administrare a riscurilor, de gestionare a asigurărilor, de constatare și evaluare a cazurilor de daune.

Se poate afirma faptul că rezultatele financiare depind în mare măsură de factori aleatori, imprevizibili, (numărul de contracte încheiate, primele de asigurare stabilite și în timp, încasate, angajamentele de sumă asigurată asumate, probabilitatea producerii riscului, amploarea pagubelor, fluxul de trezorerie și evoluția sa în timp, nivelul rezervelor constituite și evoluția lor, modul de plasare și fructificare a rezervelor și a altor disponibilități bănești, cheltuielile de administrare și de gestiune, fiscalitate. Desigur rezultatele financiare depind și de factori previzibili.

Managementul rezultatelor financiare în societățile de asigurări comportă un grad de complexitate mai ridicat față de alte sectoare. Există factori de cauzalitate specifici, între care:

a) obligativitatea constituirii capitalului social în limite minimale impuse, de autoritatea de supraveghere, dar în corelație cu structura avizată a portofoliului;

b) dorința expresă a acționarilor de a-și fructifica aportul de capital, prin dividende, ori prin tranzacționarea acțiunilor;

c) obligativitatea plăților de prime de către asigurați, ca o condiție a dreptului de dezdăunare;

d) cerința armonizării intereselor acționarilor (privind dreptul de a beneficia de dividende) și asiguraților (privind reflectarea parțială a rezultatelor financiare ale societății de asigurări (în nivelul mai redus al primelor de asigurare stabilite, în cote de excedente etc.

2.3. Pârghiile de înfăptuire ale managementului financiar în societățile de asigurări au un conținut complex. Apreciem că au caracter operațional trei categorii de pârghii manageriale și anume: *informaționale, gestionare și decizionale*.

Pârghiile informaționale sunt oferite de sistemul informațional specific domeniului asigurărilor, prin cele trei componente ale sale⁸: a) *sistemul informațional statistic-matematic*, prin care se susține angrenajul informatic pus la baza fundamentării asigurărilor (protecția unor riscuri, excluderea altora, nivelul primei nete și brute, diversitatea ofertei etc.);

b) *sistemul informațional operativ-curent*, prin care se reflectă, se consemnează, se notifică orice informație care vizează procesarea asigurărilor (cererea de asigurare, notificarea răspunsului, polița de asigurare, documente de încasare a primelor scadente, înștiințări, piese componente ale dosarului de daună, documente de evaluare și plata a drepturilor de asigurare etc.), constituie suport gestionar și managerial financiar;

c) *sistemul informațional financiar-contabil*, prin care se realizează prelucrarea informațiilor referitoare la procesul de asigurare, cu respectarea cerințelor impuse de reglementările contabile, cadru general și cadru specific. Remarcăm prelucrarea diferențiată, pe paliere organizaționale, a informațiilor în plan financiar contabil (la nivelul agenției de asigurări – operațiuni și documente primare; la nivelul sucursalei de asigurări – procesare avansată, inclusiv extragerea balanței de verificare; la nivelul centralei societății –

⁸ Cistelecan L., Cistelecan Rodica, *Asigurări comerciale*, Editura „Dimitrie Cantemir”, Târgu Mureș, 1967, p.181; Bogdan D.M., *Sistemul informațional în societățile de asigurare*, Editura ANTEP, București, 2003, p. 43; Ecole nationale d Assurance de Paris, *Manuel International de l Assurance*, Editura Economica, Paris, 1999 Cap.4-5.

centralizarea informațiilor și procesarea lor pentru finalizarea situațiilor contabile de sinteză, bilanțul contabil, contul de profit și pierdere etc.

Pârghiile gestionare sunt puse în evidență de modul de concepere a structurii organizatorice a societăților de asigurare, în plan teritorial (prin sucursale, agenții, puncte de lucru, ori prin birouri teritoriale, după caz), precum și prin modul de concepere a structurii interne a verigilor teritoriale ale societății, astfel încât să fie acoperite, prin funcții, locuri de muncă, ori compartimente, activitățile specifice: *asigurare, daune, financiar-contabile, juridic, secretariat-administrativ*.

Pârghiile decizionale constituie atributul factorilor de autoritate, organe abilitate ori persoane cu funcții manageriale. Adunarea generală, Consiliul de administrați, Conducătorul compartimentului financiar-contabil, șefii unor compartimente, din cadrul societății de asigurare pot face uz de pârghii decizionale în funcție de competența atribuită lor. Ele pot lua forma unor simple monitorizări, după cum pot lua forma deciziilor, ordinelor, hotărârilor etc.

Plecând de la formele pe care le pot avea pârghiile utilizate în managementul financiar al societăților de asigurare, este evident rolul pe care îl dețin pârghiile informaționale. Pentru a fi puse în valoare pârghiile informaționale se relevă prin trei categorii de instrumente: *de previziune, curente și postfaptice*. Fără a intra în detalii vom remarca locul pe care îl au în derularea unei activități eficiente în societățile de asigurări.

Instrumentele de previziune încadrează elementele de fundamentare, (calculele) actuariale, întrucât, deși se bazează pe informații din trecut, ele oferă argumente pentru decizii manageriale vizând perioadele viitoare (conceperea, pregătirea și lansarea unor noi produse de asigurare. Apoi, avem în vedere, bugetul de venituri și cheltuieli, implicit variatele bugete secvențiale care pot și chiar trebuie elaborate (bugetul vânzărilor de asigurări, bugetul cheltuielilor de administrare și de gestiune a asigurărilor etc.). Conținutul lor specific asigură managerilor argumente pentru luarea deciziilor vizând perspectiva societății cu referire la: structura portofoliului, adică a ofertei, număr de contracte, angajamente asumabile (sume asigurate), încasări de prime brute, structura previzibilă a plasamentelor etc.

Instrumentele suport curente sunt reprezentate de toate documentele cu care se procesează asigurarea, documente de perfectare, derulare și finalizare, și care de altfel stau la baza înfăptuirii gestiunii financiare a societății, prin reflectarea în contabilitatea exercițiului financiar.

Instrumentele suport post-faptic sunt în bună măsură comune altor sectoare de activitate (bilanțul contabil, contul de profit și pierdere, note explicative, politici și opțiuni contabile etc), dar și cu conținut specific, așa fiind Contul tehnic al asigurărilor de viață, Contul tehnic al asigurărilor generale și Contul netehnic - instrumente de generare a Contului de profit și pierdere.

3.Concluzii

Conținutul complex și specific al managementului financiar în societățile de asigurări, în coordonate sale (scop, cadru și pârghii), permit sintetizarea câtorva concluzii, după cum urmează:

1 Managementul financiar ne apare ca proces de conducere prin finanțe, suprapunându-se secvențial- constituirii, utilizării și valorificării capitalurilor, în societatea de asigurări;

2 Managementul financiar se exercită în cadrul societății de asigurări prin luarea în considerare a implicării unor factori precum asigurații, acționarii, autoritatea fiscală, statul, concurența etc.;

3. Managementul financiar se relevă ca proces de monitorizare a gestiunii economice și financiare a societății, întrucât calitatea decizională este de regulă structurată pe trepte, niveluri de competență.

4. Indiferent de treapta și de competența managerială – managerul financiar în arealul asigurărilor, trebuie dețină calități specifice: o bună pregătire de specialitate, capacitate de previziune, de analiză și sinteză, discernământ în aprecieri, viziune de ansamblu, capacitate de instruire continuă, inteligență, obiectivitate și sinceritate, asumarea răspunderii pentru efectele deciziilor sale

BIBLIOGRAFIE:

- Cistelean L., Cistelean Rodica, *Asigurări comerciale*, Editura „Dimitrie Cantemir” Tg. Mureș, 1997.
- Cistelean L., *Asigurări*, Univ. ”Petru Maior” Tg. Mureș, 2005.
- Constantinescu D.A., Dobrin M., Radu Andreia Daniela, Leon Mihaela, Costache Alina, *Management financiar în asigurări*, Colecția Națională, București, 1999.
- Bogdan M.D., *Sistemul informațional în asigurări*, Editura ANTET, București, 2003.
- Dragotă V., Ciobanu Anamaria, Obreja Laura, Dragotă Mihaela, *Management financiar*, Editura Economică, București, 2003.
- Halpern P., Weston J. Fred., Brigham F., E., *Finanțe manageriale. Modelul canadian* Editura Economică, București, 1998.
- Moyer R., Charles, McGuigan R., James, Rao P., Ramesh, *Contemporary Financial Management Fundamentals*, Thomson, Ohio, 2003.
- Trenca I., *Management financiar*, Editura „Mesagerul” Cluj-Napoca, 1977.